IX

Нема, нема вже владаря грізного,
нема поличника в тяжкій потребі,
нема того, що світ створив з нічого —
бога на небі!

Погас вже незгорьющий корча терновий,
зломалися жезл, що безодню морську махом
ділив, і непотужний трон Божий
розпалися прахом.

Розвіялась небес його пишнота
і зорі вже не перли в його шаті
і сонце вже не лямпа мармурлота
в його палаті.

Земля вже тон не ніг його підніжье
і громи не його грізні післанці,
не він що дня лише дивне, вічно свіже
сяйво в ранці.

І чоловік вже не лінянка з глини
котру його дух держав при житті,
затруєта з роду Крайлезу трутини
з батька чровити.

Не знав він щастя в раю первозданнім,
не кушав плоду з дерева живого
ані зрікшись заказаним пізнанєм
доброго і злого.

І не зітував його спасать від смерти
месія, божий син у людськім тілі,
не бог вмирав на древі розпростертий
за речі сині.

Все те лиш сон був, помилка кровава,
твій недоумства твого, чоловіче!
Прокинься! Вже зоря встає ранкова,
вже ніч утіче!

Прокинься! Час на власні ноги стати
і бачити себе самим собою,
час свою велич і слабість пізнати
ясно, в спокою.

Пізнай, що досі сам творив ти бога
і за свій твір мав кров, примав тортури,
і нехлюм був твій земний біль-тривога,
сторм і мури.

Пізнай, що ідеї лиш в сій можливій жизни,
що сам то ту не насадиш, в могилі
ждать даремно, — для житя бо серед гнилі
нема отчизни.

Пізнай, що ніт тобі над тебе власти!
Пізнай, що в тобі лиш твоя надія!
Знай, що лиш сам себе ти можеш спасти,
ти — твій месія.

Глянь, деленіє гудно жизні древо,
для всіх уже знаня достигли плоди —

Встань людкости! природи королево!
День, день надходить!
Із раю насадженого тобою
не прогнене тебе ніхто з неславою:
ні ангел із шаблюкою огньаною,
ні бог, ні діявол.

31/XII 1882.

X

Филва радісно плюскоче та летитьсьа Круг човна,
мов дитьа цікава, шепче і розпитує вона:
„Хто ти, човне? Шчо ти човне? Відки і куда пливеш?
„Чо шукаєш? Чо блукаєш? Шчо пробув? Чого саме ждеш?"

А повзе лінево човен і буркоче і ворчить:
„Відки взьавьа ја — не знају; де і чи-м сьа закінчить
„сіг мој вічнај, тоже не знају; филва плоть, бурьа пре,
„скали грозьать, надьать-просьать к собі берегі мене.

„Филі то житье, то гріб мој, галкаjуть і пишчать муа;
„понад власним гробом вічно пошуьа тривожно ја;
„і лиш поки жизні моји, поки гріб тој підомлов:
„вітер гонить, филва ломить — ија вже на дно підмов.

„Шчож ту думать, шчо тужити, шчо питатьсьа про чіль?
„Нині жити, завтра жити, — нині страх і завтра біль.
„Кажуть: мати мні природа, вна держить мја, шок јој тре,
„а в кінци мене цілого знов дльа себе відбере.

„Шчож ту думати? Приймаје, то приймаје; а возьме,
„то возьме; ні в сім ні в тім вона не радитьсьа мене.
„Непотрібнај, нельобіднај день мој, вік мој: жиј чи гинь,
„все одно! Шчо чіль ськати? Вік боремсь, вік пишь тај пишь!"

Филва весело плюскоче та летитьсьа Круг човна,
пішна мов дитина шепче і прислітує вона:
„Човне-брате, жизні ськати серед смерти, верх гонь,
„це не горе! Гльань на море: не оден чи човен плив,

„не оден втонув, то правда, но не кождај не втонув:
„сто в пристань не допливла, а оден не допливув
„і дојшов своје цілі; но ніде тој не дојде,
„хто не маје цілі! Човне, јак пливеш, то знај не, де!

„Тан не завіграи бурливе море, тихеје частіј!
„Тані в бурьу не всі човни гинуть — тим сьа ти потіш!
„А хто знаје, може в бурьу і певно спасеться ти,
„може і певно тобі сьа вдаль до цілі допливти!"

13/V 1880